

19. Module kwaliteit van zorg

Opzet & Planning

1. Inleiding

In de module "Kwaliteit van zorg" staat kwaliteitsmanagement centraal. Kwaliteit is een vast onderdeel van beleid in zorginstellingen, gezondheidscentra, management, advisering en consultancy, of politieke besluitvorming. Onder kwaliteitsmanagement verstaan we de planmatige en professionele bewaking of bevordering van de kwaliteit van zorg. De kennis en vaardigheden hiervoor beslaan een vakgebied, "de kwaliteitskunde", bestaande uit een groot aantal methoden en technieken die ons ter beschikking staan om de kwaliteit van zorg te bewaken, bevorderen of verbeteren.

Doelstelling: Het doel van deze module is de AVG in opleiding te enthousiasmeren voor het onderzoeken en verbeteren van de kwaliteit in de dagelijkse praktijk. Door zelf een kwaliteitsproject als verbetertraject uit te voeren verwerft de AVG in opleiding kennis van en inzicht in het voorbereiden, uitvoeren, evalueren en implementeren van een project op het gebied van kwaliteitszorg. Maar meer ook in de inhoudelijke winst en versterking van positieve motivatie, ofwel: plezier in het bereiken van kwalitatieve verbeteringen. Daarnaast wordt de aios een theoretisch kader betr. kwaliteitszorg aangereikt en maakt de aios kennis met een aantal kwaliteitssystemen uit de dagelijkse (VG) praktijk.

De module bestaat uit een aantal bijeenkomsten en een praktijkproject. De doelstelling vormt een aspect van het competentiegebied 'maatschappelijk handelen', i.c.: De AVG bewaakt en bevordert de kwaliteit van de medische zorg voor mensen met een verstandelijke beperking' (Didact, V.C.3).

Met ingang van 2016 is module 23 Onderlinge visitatie samengevoegd met module 19. Voor dit stuk van de module is er een apart programma en zijn aparte leerdoelen geformuleerd.

2. Leerdoelen van de module kwaliteit van zorg

De aios:

- heeft de vaardigheden om een kwaliteitsprobleem te signaleren, een analyse te maken, een plan van aanpak te schrijven, draagvlak te creëren bij andere betrokkenen en het plan van aanpak succesvol te implementeren en te borgen.
- kan algemene principes van kwaliteit, kwaliteitszorg en kwaliteitstoetsing benoemen
- kan enkele veel toegepast kwaliteitssystemen die gebruikt worden in de gezondheidszorg en gehandicaptenzorg benoemen en kan de voor- en nadelen daarvan beschrijven
- kan de rol van de diverse actoren bij kwaliteitszorg omschrijven
- kan de rol van de AVG in kwaliteitszorg beschrijven
- is in staat een gesignaleerd kwaliteitsprobleem om te zetten in een plan van aanpak

3. Inhoud van de module

De onderwijsbijeenkomsten

De module bevat de volgende onderwijsbijeenkomsten.

- 19.1.6 Onderwijsprogramma over kwaliteit en kwaliteitszorg. Dit onderwijsdagdeel wordt besteed aan de theoretische achtergronden van kwaliteitszorg en een kennismaking met verschillende kwaliteitssystemen.
- 19.2.6 Bijwonen van de presentaties van de kwaliteitsprojecten van de ouderejaars.
- 19.3.6 De derde onderwijsbijeenkomst begin maart is het uitwisselen van gedachten over het uit te voeren project.
- 19.4.6 begin april is de presentatie van de opzet van de eigen kwaliteitsprojecten in de eigen leergroep.
- 19.2.6 in het volgende leerjaar is de presentatie van de uitkomsten van het project in een gezamenlijke bijeenkomst met aios en opleiders.

NB: tevens onderdeel van de module kwaliteit zijn de onderlinge visitaties, inclusief de voorbereiding en de presentaties van de bevindingen (19.5.6 en 19.6.6.). Deze zijn verwoord in een apart document.

Gedurende het derde jaar wordt in de ochtendbijeenkomsten regelmatig aandacht besteed aan de stand van zaken van het kwaliteitsproject.

De in de module gebruikte voorbeelden zullen zoveel mogelijk ontleend worden aan de praktijk van de zorg aan mensen met een verstandelijke beperking.

Voorafgaand aan de uitvoering van het eigen project wordt, vanuit een samenspraak met de praktijkopleider, een afspraak gemaakt met de kwaliteitsfunctionaris uit de eigen instelling (indien de organisatie over een dergelijke functionaris beschikt). Doel van dit gesprek is een nadere oriëntatie op de werkzaamheden van deze functionaris en het voorbespreken van het te lopen traject.

Praktijkopdracht “Kwaliteit van zorg”

Om het inzicht in de stof te bevorderen zal van iedere deelnemer gevraagd worden om (gedurende het derde jaar van de opleiding) een *kwaliteitsvraagstuk* in de eigen opleidingsinstelling te benoemen, dit nader te onderzoeken en vervolgens ook een verbetering te realiseren. Daarbij kan een keuze gemaakt worden op het niveau van patiënt/cliënt, organisatie of beroepsbeoefenaar, ten aanzien van input, proces of uitkomst, zie artikel van Havenaar op Blackboard.

Voor deze praktijkopdracht zijn **40 uren** op de opleidingsinstelling beschikbaar. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met **40 uur zelfstudie**.

Op basis van de analyse wordt door de aios een essay geschreven dat voldoet aan de criteria zoals beschreven in bijlage 1.

Daarnaast schrijft de aios een reflectieverslag van maximaal 2 A4, waarin beschreven staat hoe de aios terugblijkt op het proces, waar hij is tegen aangelopen, wat hij ervan geleerd heeft cq de volgende keer anders zal aanpakken.

De praktijkopdracht luidt in geval van essay:

Schrijf een essay over een zelf geformuleerde en nader onderzochte probleemstelling binnen het thema "kwaliteit van zorg". Hierbij moeten inzichten uit theorie en de praktijkanalyse worden gecombineerd, waarna een korte procesbeschrijving over de uitvoering van het kwaliteitsproject wordt gegeven en het essay wordt afgesloten met een conclusies en aanbevelingen. De procesgang, de resultaten en de aanbevelingen worden tijdens de laatste bijeenkomst van de module mondeling gepresenteerd op een opleidingsdag en gepubliceerd op de website van de opleiding. Publicatie in het TVAVG of elders wordt aanbevolen.

De resultaten van het project worden gepresenteerd op de jaarlijkse kwaliteitsdag. Dat kan ofwel in de vorm van een poster ofwel in de vorm van een mondelinge presentatie dmv een Powerpoint presentatie. (Nb geen PREZI gebruiken want deze kan niet worden geüpload).

4. Planningsopzet¹

Onderwerp	Inhoud	Methode
Jaar 2:		
Onderwijsprogramma 19.1.6 Introductie kwaliteitszorg	Moduledocent: inleiding Kwaliteitszorg Data bekend maken voor deze jaargroep. Vorbereidingsopdracht: 1) Lees het hoofdstuk uit het handboek over kwaliteit 2) Lees artikel “Kwaliteit Quo Vadis?” De opkomst van kwaliteitszorg binnen de psychiatrie in de praktijk.	Cursorisch onderwijs: Literatuur, presentatie en discussie Individuele oriëntatie op kwaliteitsproces en mogelijk kwaliteitsproject Lezen van de artikelen
Onderwijsprogramma 19.2.6 Presentaties kwaliteitsprojecten	Kwaliteitsprojecten van 3 ^e jaars aios worden gepresenteerd	Presentaties afgeronde kwaliteitsprojecten voorgaande jaar
Tussen 19.1.6 en 19.3.6	Vervolgopdracht: Maak een afspraak met de kwaliteitsfunctionaris, cq. aandachtsfunctionaris binnen de eigen zorgorganisatie (indien beschikbaar). Bespreek wat in de organisatie gebeurt op het gebied van kwaliteitszorg. Bespreek dit ook in een leergesprek met je opleider. Deze gesprekken zijn ook ter oriëntatie op mogelijke verbetertrajecten en het doorlopen van een kwaliteitsproject binnen de organisatie. Met hen maak je ook afspraken over het uiteindelijke traject en de ondersteuning die je daarbij nodig hebt.	
Jaar 3:		
Onderwijsprogramma 19.3.6 Vorbereiding opzet kwaliteitsproject	Oriëntatie op eigen onderwerp. Tijdens dit programma kunnen onderwerpen worden voorgelegd aan andere aios en docenten.	Tweegesprekken, plenair
2 weken voor onderwijsprogramma 19.4.6	Aios bespreekt onderwerp en opzet met opleider en schrijft een korte opzet voor het project conform het gewenste format (bijlage, zie ook BB). Dit format wordt voor feedback voorgelegd aan de moduledocent.	Bespreeken met opleider Format voorleggen aan moduledocent
Onderwijsprogramma 19.4.6 Korte (5 min.) presentaties in leergroep	De aios presenteert de opzet in 5 minuten ('speedpresenteren'). Max 3-4 dia's. Doel is om feedback te krijgen van collega's en docenten.	Presentatie mondeling
2 wk na module 19.4.6	Insturen en definitieve goedkeuring opzet kwaliteitsproject door moduledocent.	Format naar moduledocent
	Gedurende de uitvoering van het project zijn opleider, studiebegeleider en moduledocent en zo mogelijk de kwaliteitsfunctionaris van de organisatie	

¹ Voor precieze data, zie het Curriculum

	beschikbaar voor ondersteuning en begeleiding.	
Uiterlijk 4 weken voor 19.2.6	Insturen essay (in Word) naar studiebegeleider en moduledocent voor beoordeling Inleveren reflectieverslag bij studiebegeleider en moduledocent	Max 10 A4
Uiterlijk 1 week voor 19.2.6	Powerpoint of poster voor feedback sturen naar opleider	
Onderwijsprogramma 19.2.6 Presentaties Kwaliteitszorgprojecten	Presentaties & posterbespreking van kwaliteitsprojecten op gemeenschappelijke dag met opleiders	Presentaties Posterpresentaties
Na de presentatie	Powerpoint uploaden in Scorion en moduledocent uitnodigen om te valideren.	

5. Toelichting

- **Combineren theorie en praktijk**

In de module "Kwaliteit van zorg" ontvangt men informatie over kwaliteitsmanagement en kwaliteitszorg. Het is daarbij van belang om niet alleen de theorie, maar ook de praktijk te leren kennen. Daarom is het de bedoeling om binnen de module een terreinverkenning te doen van een vraagstuk, cq. probleem, dat samenhangt met het thema kwaliteitszorg. Deze terreinverkenning moet bestaan uit een klein empirisch onderzoek (is er inderdaad sprake van een kwalitatief vraagstuk en leent dit zich voor een oplossing binnen de gegeven mogelijkheden?) en de realisering van een kwaliteitszorgverbetering in de eigen zorgpraktijk.

- **Keuze van een onderwerp**

De keuze van het onderwerp voor het kwaliteitsproject wordt bepaald door interesse en enthousiasme van de aios voor een bepaald thema, voorkennis en/of voorkeur voor een bepaald onderwerp. Het is de bedoeling dat een aspect van de eigen praktijkvoering wordt bestudeerd. De voorwaarde is dat er een relatie moet bestaan met het thema 'kwaliteit van medische zorg'.

Indien er in de opleidingsinstelling al kwaliteitsonderzoek gebeurt op het gebied van de medische zorg, dan heeft het de voorkeur hierbij aan te sluiten.

Belangrijk: een geschikt onderwerp is klein. Dus niet bij voorbeeld: het verbeteren van de gehele M&M procedure, maar aanpak van een aspect daarvan.

- **Opzet en uitvoering**

Nadat een geschikt onderwerp is gekozen (zie voorbeelden) moet er een goede probleemstelling worden geformuleerd.

De praktijk heeft geleerd dat het belangrijk is om tijdig met het project te beginnen en het vraagstuk zo concreet mogelijk te beschrijven. Vervolgens maak je een plan voor de in te zetten verbeteracties. Dit moet SMART geformuleerd zijn. Dus: specifiek, meetbaar, duidelijk omschreven acties, realistisch en voorzien van een tijdplanning. De aios legt de probleemstelling en opzet voor het kwaliteitsproject **schriftelijk** (ten hoogste 1½ A4) voor aan de moduledocent in het vastgestelde format (bijlage).

Het project dient zo opgezet te zijn, dat de cirkel van Deming tenminste 2 x doorlopen wordt.

Indien het voorstel goedgekeurd is door de moduledocent, kan de uitvoering hiervan starten. Indien het voorstel niet goedgekeurd wordt, moet het onderwerp bijgesteld worden of moet er een ander onderwerp gekozen worden. De – zo nodig aangepaste - opzet wordt kort gepresenteerd in de leergroep, zodat docenten en collega's feedback kunnen geven.

Bij de begeleiding van de uitvoering van het kwaliteitsproject in de praktijk heeft de opleider een ondersteunende rol. Ook kan de hulp ingeroepen worden van de kwaliteitsfunctionaris van de opleidingsinstelling.

Daarnaast zijn de moduledocent en de studiebegeleider beschikbaar voor ondersteuning en advies.

Tijdens de laatste bijeenkomst zullen alle aios hun bevindingen en aanbevelingen presenteren, toelichten en eventueel verdedigen in de vorm van een presentatie of een posterpresentatie.

- **Beoordeling essay**

Het essay wordt beoordeeld door de moduledocent. Het essay moet uiterlijk twee weken voor de presentatiedag worden ingeleverd bij de moduledocent in Word.

Beoordeeld wordt op:

- Theorie uit relevante literatuur
- Probleemstelling
- Probleemanalyse
- Doel (SMART),
- Procesbeschrijving van tenminste 2 Deming cirkels
- Uitkomsten en evaluaties
- Borging
- Taalgebruik (bv taalfouten, stijl, beknoptheid)
- Originaliteit
- Effectiviteit

Een richtlijn voor een presentatie is als bijlage 3 toegevoegd. In de poster moeten de in de bijlage genoemde aspecten eveneens aan de orde komen.

- **Beoordeling reflectieverslag**

Maximaal 2 A4, toetsing hoe de aios terugblijkt op het proces, waar hij is tegen aangelopen, wat hij ervan geleerd heeft cq de volgende keer anders zal aanpakken.

6. Voorbeelden praktijkproject

Hieronder wordt een aantal thema's voor het project opgesomd. Deze zijn bedoeld om jullie op ideeën te brengen en dus niet uitputtend. Beperk je tot één overzichtelijk aspect of deelonderwerp, en neem niet teveel hooi op je vork.

- een aspect van de dagelijkse praktijkuitoefening door de AVG in de functie van behandelaar (bijv. dossiervorming, privacybewaking, inrichting van de spreekkamer, 'format' voor het medisch zorgplan)
- een aspect van de dagelijkse praktijkuitoefening door de AVG in de functie van consulent (bijv. samenwerking met huisartsen, omgang met een omschreven taak of hulpvraag)
- de toepassing van een (deel van een) richtlijn
- de kwaliteit van een aspect van de etiologische diagnostiek, of de diagnostiek en behandeling van een veel voorkomende aandoening, zoals zintuigstoornissen, gastro-oesofageale reflux, ondervoeding, pervasieve ontwikkelingsstoornissen, gebruik van PEG sondes
- de daadwerkelijke uitvoering van een advies, bijv. van een consulent, van het audiologisch centrum, van het visueel adviescentrum
- de controle op langdurig geneesmiddelgebruik, bijv van psychofarmaca, of de daadwerkelijke toepassing van een geneesmiddel formularium
- de deelname aan bevolkingsonderzoeken
- een aspect van de preventie van roken of overgewicht
- de mate waarin de wettelijke eisen voor de bescherming van niet-rokers worden opgevolgd
- aspect van M&M procedure
- premedicatiegebruik
- verbetering aanvalsbeschrijvingen epilepsie door coderingslijsten voor begeleiders
- implementatie lithiumcontrole
- monitoren antipsychoticagebruik

7. Rol van de opleider.

- zo nodig ondersteunen van de aios bij de aanvraag van advies van een kwaliteitsfunctionaris van de instelling.
- aios bevragen op onderwerpkeuze. Eventueel suggesties doen (kan handig zijn als onderwerp goed binnen eigen medische dienst past).
- aios bevragen op voortgang kwaliteitsproject.
- aios feedback geven op de presentatie of posterpresentatie
- aios feedback geven op het essay of poster.
- aios feedback geven op het reflectieverslag
- Essays en posters worden in principe geplaatst op website van de AVG-opleiding. De opleider kan daarnaast de aios stimuleren tot het publiceren en/of presenteren binnen de opleidingsinstelling.
- aios stimuleren tot publicatie in TAVG of tot (poster)presentatie bijv. op (regionale) bijeenkomst NVAVG.

Literatuur:

- Kwaliteitsprojecten website AVG opleiding
- Literatuur vanuit AVG-opleiding.

Marijke Meijer/Kim Potter
Oktober 2019

Bijlage 1: Format opzet kwaliteitsproject

Beschrijf de opzet van je kwaliteitsonderzoek.

Naam aios:
Zorgorganisatie:
Onderwerp:

Naam opleider:

Datum:

Aanleiding
Probleemstelling
Probleemanalyse
Doel van het project (SMART: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden)
Plan van aanpak (in minimaal 2 cirkels)

Tijdpad
Mogelijke knelpunten
Borging
Eventuele opmerkingen

Concept opzet inleveren bij moduledocent uiterlijk 2 weken voor programma 19.4.6
Definitieve opzet inleveren bij moduledocent uiterlijk 2 weken na programma 19.4.6

Bijlage : opzet essay

Omvang maximaal 10 pagina's A4, lettergrootte 11, enkele regelafstand

Een logische opzet voor een essay over het kwaliteitsproject is als volgt:

1. Inleiding.
Hierin schets je kort waarom je dit kwaliteitstraject hebt gedaan. De achtergrond ervan.
2. Probleemstelling.
Centraal staat het formuleren van het probleem. Beschrijf de feiten zoals ze waren voor je begon, de uitgangssituatie dus. Beschrijf daarna wat je wilt verbeteren. Wat is de gewenste situatie: het doel dat je wilt bereiken.
3. Probleemanalyse: probeer te formuleren wat de oorzaak is van het feit dat het nu niet loopt. Dit stuurt immers je plan van aanpak;
4. Doel van het project (SMART)
5. Beschrijving van je project volgens de (twee maal doorlopen) cirkel van Deming.
Je kunt je beschrijving onderverdelen in de verschillende stappen:
  - Planning (plan)
Wat heb je gedaan om je doel te bereiken. Beschrijf je acties in concrete termen en beschrijf ook wie je erbij hebt betrokken en waarom. Formuleer een duidelijk plan met doelen, wijze van uitvoering en toetsing.
  - Uitvoering (do)
Hoe heb je de verbetering doorgevoerd
  - Toetsing (check)
Beschrijf of de uitvoering van je plan ook verliep zoals je bedoelde. Als dat niet zo was laat je hier zien hoe en waarom je je plan hebt aangepast
  - Evaluatie (act)
Wat is het effect van je verandering en komt dat overeen met het eerder gestelde doel?
6. Conclusie en Borging
Geef je oordeel over het gelopen traject en beschrijf hoe je ervoor hebt gezorgd dat implementatie van je verbetering gewaarborgd is.

Bijlage 3: Richtlijn presentatie kwaliteitsproject

In het derde jaar wordt ruimte geboden om het kwaliteitsproject te presenteren alsmede op een speciale kwaliteitsdag.

Tijd op de presentatie-dag: 10 minuten, 5 minuten discussie.

Inhoud:

- Duidelijk aansprekende titel en motivatie
- Doelstelling en werkwijze, ups & downs: verwerkte en doorwerkte tegenslagen met mogelijk een analyse daarvan
- 2 x Demingcirkel
- Uitkomsten en evaluaties
- Borging

Indien de keuze gemaakt wordt voor een poster dan dienen de bovenstaande aspecten herkenbaar opgenomen te zijn in de poster.